

ԱՌԱՆՅ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԱՊՐԻԼ

ԱՐՏԵՐԿՐԻ ԼԻԲԱՆԱՆՅԻՆԵՐԸ Կ'ՈՒԶԵՆ
ԼՍԵԼ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ՈՐՊԷՍ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթությունը ազգային համականությունը պահպանող, նրա գոյությունը ամրապնդող ու դրանում ազգային խմատն ու նպատակ դնող երևույթներից է։ Որպես աշդպխանի մշակույթի առաւել կազմակերպումը բնագոյառանքից մէկը, այն հասարակական ու ազգային կեանքում ունի ռազմավարական նշանակություն, որը առեւել յաճախ կարող է վերածուել նաեւ բնոյգծումը հաղթականության։ Մարդու հասարակական պատմական տեսակի ձեւաորումը՝ որպէս արքմէներէի, վարձանիշերի, գաղափարների, խաւայների կրող, առաջին եկրքին կրթութեան ու դաստիարակութեան արդիւն է։ Այս նշն յաւայտաւորելնն ուղղակիօրէն վերաբերում է նաեւ ազգին։ Ազգի ու նրա միասնութեան ձեւաորումը նաեւ կրթական համակարգին բնորոշ յորոշութիւն է։

Աւելին, ազգը կազմող անհատներն իրենց անհատական, կենսարանական ու եղգիւորքաւորոյական, հասարակական, ազգայնացումը ենթարկու որ արեւելքով ազգի լիարժէք անկում ու ազգային կրող, կարող են դառնալ յաւկապէս կրթութեան ու դաստիարակութեան շնորհիւ։ Կրթությունն ու դաստիարակությունն իրենց նպատակային կողմնորոշմամբ է, որ վերածում են յատուկ հաղափականության ու ռազմավարութեան, Բանգի յաակապէս ազգային կեանքում նրա խնդիրները դառնում են խիստ որոշակի ու պատասխանատու։ Այն է՝ պատրաստել ազգին նուիրում անհատ ու հաղափայլ, դրանով պայմաններ ստեղծել ազգի փելիհական, եղգիւորքաւորոյական ու հասարակական միասնութեան պայտօվման, կամ աւելի նիշը՝ ազգապատմամշակութային համակարգի պահպանման համար։

Այսպիսի ռազմավարությունն ու հաղափանւումը իրեն առանձնակատուկ նշանակություն ունեն հայն ու ամբողջ հայութեան համար յաակապէս ներկայումս, երբ ձեւաորում է հայկական անկախ պետականությունը, իսկ դրանէ՝ բնականաւորաւ, պէտ է դառնան պետական նշանակութեան կարեւոր խնդիրներ։ Սա անկախ նշարածութիւն է։

Պատկերաբորէն ապացուցում է, որ կրթութիւնն ու դաստիարակությունը եղել են հայկականութեան պահպանման ու գորգացման ամենահաղափանաւ ու ապահումը միջոցները հայասպիւտ աշխարհի գրեթէ բոլոր մասերում։ Ունէ՝ Հայաստանում։ Կրթությունը կարող է ստեղծել պատմամշակութային անկախ համակարգ, որի մէջ ներառում են նաեւ կրթին ու լեզուն, եւ որն կմէջ վերջիններէս գործառոյթները ինէներ հասկանալի են ու ձեւէ են ընդունւ բնոյգծումը ազգային նշանակություն։ Կրթությունը ազգային բնաորութեան բմբումնն, ազգային պատմութեան ու յիշգրութեան, ազգային կարածութեան ու արեւաններէի վերջիններէի ու անկումներէի վերականգնանցման ու դրանով նաեւ հայն ու հայկականութեան ստեղծման կարեւոր պայմանն է։ Սակայն խօսքը ոչ թէ պարգապէս կրթութեան, այլ ազգային, պետականորէն կազմակերպող ու հովանաւորող կրթութեան մասին է, Բանգի ազգային աւանդույթներէի, արքմէներէի եւ խաւայներէի բնկաւումը, հաղորդակցունէն ու վարհաղծի իրականացումը նոյնպէս զգալիօրէն պայմանաորում են դրանեղով։

Ծարպայրանում խօսքը ազգային կրթութեան մասին է, որպէս աշդպխանի ինէներ վերցումը, իսկ թէ ինչպիսին է նրա տակալ վիճակը այս կամ այն հայկական մշակութային տարածումում կամ Հայաստանում, այլ հարց է։ Բայց անկախ է նաեւ, որ ներկայումս կրթությունը կարող է ձեւէ բերել ազգային նշանակություն ու դառնալ ազգային ու ազգային նշանակություն ու պետականորէն կազմակերպող խնդիրներէի իրականացման պայմաններում։ Ինչը իր դրական ազգեցութիւնը կարող է բողնել նաեւ սպիւտհաւայութեան միջակայումս։

Հայ ժողովուրդը պատմականօրէն ձեւաորում, կարուստ փորձ ու աւանդույթներ ունի այս բնագոյառում։ Տրդ գարից, հասանարք նաեւ դրանից էլ առաջ, հայ մշակութային, հաղափական գործելները գիտակցել են ազգային կրթութեան, դպրոցական գործի ու դաստիարակութեան անփախարկելի նշանակությունը որ այ միայն ազգապահպանման ու ազգային միասնութեան եւ ինէնութեան ձեւաորման գործում, այլ՝ նաեւ պետականութեան կերտման, վերականգնման կամ հորացանման համար։

10-14րդ դարերը յայտնի են որպէս հայկական վերածննդի մամականաւորքան։ Այն վերածնունդն էր նաեւ հայկական դպրոցի ու կրթութեան համար ոչ միայն բուն Հայաստանում, այլ՝ նաեւ Կիլիկիան Հայաստանում։ Դործել են տարրեր կարգի դպրոցներ, կրթական միասնական համակարգը պրահաւորել է, տարրեր մակարդակներով, սակայն մէկ կիմնականի՝ հայկականի նպատակաւորութեամբ։ Յատկանշական է, որ կրթական գործի կազմակերպման ու իրականացման գործում հայկական է եղել յաակապէս համարաբարակներէի գերը։ Բարձրագոյն ալը ուսումնական հասաստութիւնները (Աների, Հաղպատի, Դրածորի, Տարեւի, Սիւի եւ այլնի) իրականացրել են յայն գործունէութիւն։

18-19րդ դարերում կրթական, ուսումնական գործը ծաւաւում ու գարգանում է, ոչ միայն բուն Հայաստանում, այլ՝ նաեւ գաղթականներում (Նոր Ջուղա, Մատրաւ, Կ. Պոլսի, Չմիւնիս, Թիֆլիս, Մասկու եւ այլ)։ 19րդ դարի 70ականներէի սկզբներին Արեւմտեան Հայաստանում եւ Թուրքիայում գործել է 4000ից աւելի հայկական դպրոց։ 20րդ դարի սկզբին ալը թիւը կրկնապատկուէ է։ Բուական է լիշել եւսակաւոր, 1919ին Անյարարում գործել է 24 դպրոց՝ 3500 աշակերտով։

Պատմական այս համառոտ ակնարկով պարզաւոր

Դպրութեան տուն՝ մատենադարան

պէս ցոյց է տրում այն խոր աւանդույթը, որ այս բնագոյառումը կար հայ մշակութային կեանքում։ Սա նաեւ վկայում է այն մասին, որ կրթական գործի կազմակերպումն ու գարգացումը, անգամ պետականութեան թացակայութեան պայմաններում եղել է առաջնութիւնը ինչիւր ու ազգային մշակութային հաղափականութեան թանկացումը ցիշմա։ Փանգի մշակութային, կրթական կեանքի գարգացումն ու կազմակերպումը, աւանդույթների անբնկահաակնութեան պետականումը համարուել են ազգայնակցունէլ համընկնաւոր երևույթ բուն Հայաստանում ու գաղթականներում։

Ամենիւն պէտ է կարծել, թէ մեր օրերում իրավիճակը փոխուել է։ Նոյնիսկ աւելին։ 21րդ դարում աւելի են խորանալու համաշխարհային անհասարեան մէջ տարրեր ազգերի, յատկապէս փոքրամակն ազգերի անհասակն համարկման գործընթացները։ Փաղափական ու անհասակն ինէնութեան պահպանման տեսակաից, ազգերը, յատկապէս փոքրամակնները, կոչցնելու են իրենց անհասակն ու հաղափանի ինէնութիւնը։ Սա իրական իրողութիւն է, եւ դրա առաջը տանելը դնում է։ Աւելի է ծանրանալու հայապահպանութեան խնդիրը յաակապէս Սփիւռնում, որովհետեւ վերը նշումը գործօնները թալի, սփիւտհաւայութիւնը իր վրայ է կրում նաեւ ներակայական ու առաւելալական ալը գործօնների ազգեցութիւնը, որոնէ նպատում են ուժացման երևույթներին։

Ահա այսպիսի պայմաններում, 21րդ դարում, գարեակ հայապահպանութեան գործում ուժեղանալու է մշակույթի, այդ բում՝ նաեւ կրթութեան նշանակությունը Հայաստանում եւ համայն Սփիւռնում։ Սա ինէնի նշանակում է, որ արդէն պէտ է լրջօրէն մասնագումը կրթութեան խնդիրներով, այն գործնել պետական նշանակություն ունեցող ազգամարական խնդիր, նշգրակ այն սանձաններն ու ենարաւ որութիւնները, որոնէ կը իրանեն հասանելու նաեւ ազգային խմատով դրական ու շաւափելի արդիւններին։ Այս խնդիրներէի իրականացման բնագոյառումը այսուհետ աւելի է մեծանալու Հայաստանի Հանրապետութեան ու պետական իշխանութիւնների պերը, որովհետեւ կրթութեան բնագոյառումը կառաւորող ամէն մի առողջ ու ազգապահպան քաղքիփոխում իր անմիջական արծագանգը կարող է գտնել նաեւ սփիւտհաւայութեան տարրեր շերտերում։

Տակուին անհասակնալի ու անիրագործելի է մնում ազգային կրթութեան խնդիրը, նրա իրականացման ու նպատակներին հասնելու հարցը։ Սակայն կրթութեան իրականացման ու ուսումնական կեանքի կազմակերպման բնագոյառներում հարասա աւանդույթներ ունեցող հայ ժողովրդին եւշաւէ, առանց կիմնաւորումներէի առաւել եւս գործնական իալիքի համգիկ ազգային կրթութեան գոյութեան մասին։ Յատկապէս անկախ է, որ դպրոցականաւորական համակարգը իր ազգային կողմնորոշմամբ վիշում է անգամ անկալը դարում ձեւէ բերում ամ նուսումներին ու աւանդույթներին։

80ի վերջին եւ 90ականներէի սկզբին յայնօրէն բնարեւող ու բանալիին առաւելալ գարծած ազգային դպրոցն ու կրթութեան կիմնաւորքերը ալը-

պէս էլ մնացին թայ։ Դործնականում ազգային կրթութեան խնդիրներն ամբողջովին յագեցունեցին ուսումնական համակարգի (դպրոց, բարձրագոյն ու ուսումնական հասաստութիւններ եւ այլն) հալացմանը՝ հալոց լեզուի, գրականութեան, պատմութեան դերի մեծացմանն ու վերակի բարեկաւմանը։

Սակայն անկախութիւն ու ինէնութեան իրական հանրապետութեան համար սա պարզ մի իալը էր, որի համար առանձնապէս չէր պահանջըւում մակ ու գործադրութիւններ մեծ լարում։ Այստեղ անդին է նաեւ պատմական վիճակի նիշը գնահատումը։ Չնայած իր մի շարք բերութիւններին, յաակապէս գաղափարական առումով, խորհրդային շրջանում կրթությունը (եւ բնկանարապէս մշակույթն ու գիտութիւնը) Հայաստանում հասել էր մեծ նուսումններին, ձեւաորել կալում ու գարգացող համակարգ։ Սակայն ալը համակարգի ու պետութեան մակարդակներում մեծնելին չէր առաջանում ազգային կրթութեան խնդիրը, որովհետեւ միման հարցապրումը անիմաստ էր իրականացման հնարաւ որութիւններէի տեսակաից։ Իսկ ներկայումս ուսումնական կրթությունը կալում է վերազգային ու գիմադուր ինչ-որ բան, որը չէ կարող ծառայել ազգային գերխնդիրներին յոժմանը, որովհետեւ այն է սկզբանէ կորցնում է նաեւ իր նեղկանականութիւնն ու բարեկանութիւնը։

Այս պարագայում ու պարծաւ յատում է, այն կիմնախնդիրը, թէ ինչ պէտ է հասկանալ ազգային կրթ-

ութիւն տեղով։ Անշուշտ, ազգային կարելի է համարել այն կրթությունը, որի արդիւնքում ձեւաորուելու է ազգային անհատականութիւնը, համական «Նաք» եւ այդ համակարգում նաեւ իր անձնաորութեան ինէնութիւնը գիտակցող մարդ անհատը՝ ազգային, պետական մասնագութեամբ, հոգեբանութեամբ, բարոյականութեամբ, աւանդույթներով ու արքմէներով օժտում հայ հաղափային, հայ մարդը։ Ի հարկէ, այսպիսի մօտեցումը միանշանակ լիւնի չի կարող։

Սակայն անկախ է եւսակալը, ազգային կրթութեան ամենակական յաականիշը եւ կիմնական նպատակը, ինչպէս անցնալում, այնպէս էլ ներկայումս, պէտ է մնալ ազգը, ազգայինը, յութեան պահպանումը, նրա ներքին ու ձերքի ու հնարաւ որութիւններէի թացալաւումը, փելիհական կոփումումը, բնկանաւոր գարգացումը եւ գարծակ ազգային գերխնդիրների իրականացման համար պրանց կիրառումը։ Սա թարդ եւ մարդկային, հասարակական ու ազգային խմատով պատասխանատու իրողութիւն է, Բանգի նպատակը չափազանց կարեւոր ու նշանակալի է։ Այդ նպատակը վեր է աքմէ ինչից ու, որպէս աշդպխան, մնում է խաւալ՝ անկախ մամականից ու հանգամանքներից։ Բաւ էութեան, ազգային կրթությունը պէտ է կողմնորոշուի պէսի բնկանաւոր յուսաւորութիւն եւ մշակութային վերելքի իրագործում, ինչը իր մէջ ներառելու է նաեւ ազգայինով պայմանաորող մնացած բոլոր յատկութիւնները։

Ազգային կրթությունը պէտ է յաակապէս կիմնւում լինի ազգայինի ու այն ներկայացնող արքմէներէի, գաղափարների, խաւայների վրայ։ Իսկ այս բնագոյառումը, ինչպէս վերը նշուեց, յաակապէս առանձնակատուկ են հալոց լեզուն ու պատմութիւնը, գրականութիւնը, կրթիւր եւ բնկանարապէս՝ հալոց մշակույթը։ Սակայն ներկայիս վիճակով ամենիւն ինչ նշանակություն չունի այն, թէ այդ առաւելաները ինչ մամականով, ինչպէս եւ ինչ նոր դասալրներով են մասնացում աշակերաններին, ուսանողներին, սովորողներին։ Փանգի ազգային կրթութեան որակն ու նպատակաւոր մամականաւով, դասալրներով եւ այդ լրացունցի գործօններով չեն որոշում։ Անգամ հալոց լեզունով բերացող ուսումնական գործընթացները կիմ է չեն աւելցնելու, թէ կրթութիւնը, ամենէ՝ Հայաստանի Հանրապետութեան իրենք, ազգային է, հայկական։

Այդ կիմէի վրայ կառարող աարքեր բարեփոխումներն ու հայկականութեան ու մեղացումը եւս աշդպիսի ենարաւ որութիւն չեն ստեղծել, որովհետեւ ալը նպատակի համար կառարումը ծրագրելու է, դասալրների եւ այլ կարգի փոփոխութիւններն նշանակություն չունեն։

Հարցն այն է, որ տարրեր ուսումնական հասաստութիւններում (դպրոցներ, վարժարաններ, կիմնարկներ, համալսարաններ եւ այլն), պետական, թէ մասնաւոր, դասաւանդող հալոցլատական առարկաները (գրականութիւն, պատմութիւն, հալոց լեզու, ազգաւորութիւն, հնալիւսութիւն, աշխարհագրութիւն եւ այլն) չեն կարող իրականացրել ազգային կրթութեան անկալիւնները։ Դրանէ կիմնականում գտնում են փասազրական, նկարգրական մակարդակում եւ հեռու են ազգային աշխարհայնացէլային, ցեղագլատական-ազգայական, պատմամշակութային, հայրենասիրական-ազգապատկանական, հայրենագլատական-հալոցլատական յուրը բնկանարալումներէի։ Դրանէ պետեւ չեն բարձրանում արքմէհարանական մակարդակի, չեն ձեւաորում ցանկալի մասնագութիւն, հոգեբանութիւն ու բարոյականութիւն, չունեն համակարգման ու բնկանարալման միասնական կիմէի, եւ այլն, ինչը հնարաւ որութիւն կը սար հասակնալ նաեւ հայկական ոգու եւ վարքի իրալաւականները՝ իր լինելութեան ամբողջութեան մէջ։

Ազգային կրթությունը անալիք երբեքի ազգային աւանդույթների ու արքմէներէի իրացումն է, հայկականութեան՝ որպէս ազգային միասնական մարողութեան ներքին խմատն ու ոգու բմբումում, ազգային արմապատարութեան ու հայրատութեան գիտակցումը, հալոց լեզուն, պատմութեան ու մշակույթի ներքին խորիւրդն ու ազգակերպիչ նշանակութեան հակացումն է։ Հայն ու հայութեան այս ներքին կիցութիւնն ձեւաորում են ու գրա խմացութիւնը հնարաւ որ են միայն ազգային կրթութեան շնորհիւ, սակայն նրա տարրեր մակարդակն ու օղակներէի փոփոխարածութեամբ, որն իր մէջ ներառում է, ուսումնականական, դասալարակական համակարգի ողջ հնարաւ որութիւնները, դպրոցից սկսած մինչեւ բարձրագոյն ուսումնական կիմնարկները։

Ամբողջ պահանջը եւ գարգացման արմարաւորութիւնն այն է, որ ազգային կրթութեան իրականացումը պէտ է դառնալ պետական ու համալայկական հոգաւարութեան ու ռազմավարական նշանակութեան խնդիր՝ որպէս հալապաշտպան անհրաձեւ միջոց։

Ազգային կրթությունը, որը նայնման անհրաձեւ է արեւկրի հոլությունը, ունի համընկզպրկող նշանակություն, այն հալաւումման, ազգային միասնութեան կերտման ամենակարեւոր միջոցներից է։ Սակայն ազգային կրթությունը պէտ է սահմանափակուի միայն ազգայինով, հայկականով, Բանգի ազգային գոյութիւնն ու գարգացումը հնարաւ որ է յաակապէս այնհանով, թէ որմանով այն ազգին հասու կը գարծին նաեւ համաշխարհականութեան։ Իսկ սա նշանակում է, ուսում, կրթութիւնն նաեւ համաշխարհային հաղափարութեան ու մշակույթի նուսումներէի տեսակաից։

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

«Դրօշակ», թիւ 25

ԱՅՐՊԷՅՃԱՆԻ ԸՆԴԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՅՐՊԷՅՃԱՆԻ ԸՆԴԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԸՆՆԱԴԱՏԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՄԷՏ ԴԻՐԶՈՐՈՇՈՒՄԸ

Ազրպէյճանի ժողովրդական Րական կուսակցութեան փոխնախագահ Ալի Քերիմով «Խորան» գործակալութեան թղթակիցին հետ ունեցած հարցազրոյցի ծամանակ Ազրպէյճանի դիւանագիտութիւնը (Վոփեհհակընի գերաստիճանին) բնութագրեց իրելւ լիակատար ձախողութիւն։ Լիստ անոր, Ազրպէյճանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը Վոփեհհակընի մէջ չէ կրցած պաշտպանել Լիզպոնի գերաստիճանին ձեռք ձգած դիրքերը։

Վերիմով յայտնեց, թէ այդ ձախողութիւնը Ազրպէյճանի միակողմանի գիշումներու տրամաբանական հետեւանքն էր։ Ան ձախողութեան գործօններէն կը նկատէ Ազրպէյճանի համաձայնութիւնը, որ հայաստանամէտ Ֆրանսա ընտրուի իրելւ Լիշի Միւնքի խըմբակի համանախագահ։

Լիստ Վերիմովի, պէտ է միջազգային կազմակերպութիւններու մէջ բարձրացնել Հայաստանը նախարարական ճանճալու հարցը։ Ան կը ճշէ նաեւ, որ Լարաբաղի վերաբերեալ 1989ի Հայաստանի խորհրդարանի ընդունած որոշումը տակաւին ուժի մէջ է։ Վերիմովի կարծիքով, Ազրպէյճանի դեկավարութիւնը պէտք է լուրջ փոփոխութիւններ կատարէ հայազրպէյճանական տագնապին առնչուող իր քաղաքականութեան մէջ։

Միւս կողմէ, Ազրպէյճանի ժողովրդական Քոնկրէսի Նոր Տարուան առիթով մէկ յայտարարութիւնը եւս, կը դատապարտէ իշխանութիւնը, որ չէ լաշողած պատշաճ կերպով պատրաստուիլ Վոփեհհակընի գերաստիճանին։

ԱՅՐՊԷՅՃԱՆԻ ԸՆԴԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԸՆՆԱԴԱՏԷ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
«ՀԵՌԱՏԵՍ» ԵՒ «ԻՄԱՍՏՈՒՆ»
ԸԱՂԱԸԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ազրպէյճանի ժողովրդավարական Քոնկրէսի ընդդիմադիր կուսակցութիւններու միութիւն Նոր Տարուան սկիզբին հրապարակած երկրորդ յայտարարութեան մէջ կ'արծարծուի 1997 տարուան Ազրպէյճանի պետութեան ձեռք ձգած արդիւնքներ։ Յայտարարութեան մէջ կը ճշուի, թէ 1997 թուականը պատմութեան անցած է իրելւ սին խոստումներու եւ յոյսերու տարի, որում պատճառը իշխանութիւններն է՝ հեռատեւս եւ իմաստուն՝ քաղաքականութիւնն է։

Յայտարարութեան մէջ կը ճշուի, թէ նախկին խորհրդալին Միութեան Քանրապետութիւններուն մէջ Ազրպէյճանի եւ Տաճիկիստանի վիճակագրական տուեալները ամէնէն ցածն են բոլոր բնագաւառներում մէջ, եւ միայն այս փաստը կ'ապացուցէ, թէ իշխանութիւնները, որոնք սնալարծօրէն խոսած են երկիրը փրկելու՝ մասին, ճոր խնդիրներ կը բարդեցնէ ժողովրդին գլխուն։ Իսկ տնտեսական բարեփոխումներու հետեւողական ծրագիրի մը բացակայութիւնը մեծ չափերու հասցուցած է կաշառակերութիւնը, միճշտել շատ փոքր փոփոխութիւնները, որոնք տեղի ունեցած են տնտեսական բնագաւառի մէջ եւ կ'իրագործուին Արժուքի Միջազգային հիմնադրամի յանճնարարականներով, որելւ արդիւն չեն տուած։

Լստը փոխարէն արտադրութիւնը կանգ առած է, որտարքին պարտքը քազմապատկած է, եւ անգործութիւն կը տիրէ։ Յայտարարութիւնը կը ճշէ, թէ գիղատնտեսական բարեփոխումներու անուան տակ ծանր հարումը ստացած է նաեւ երկրին գիղատնտեսութիւնը։

Իսկ ինչ կը վերաբերի սեփականաշնորհման գործընթացին, յայտարարութիւնը կը ճշէ, թէ խումը մը բարձրաստիճան իշխանութիւններու հսկողութեան տակ տեղի ունեցող սեփականաշնորհումը բնակչութեան մեծամասնութիւնը զրկած է սեփականութեան իրաւունքէն եւ հզօրացուցած է փոքրամասնութեան մը տնտեսական ամբողջատիրութիւնը՝ ուժեղացրելով անոր քաղաքական հզօրութեան տնտեսական ենթահողը։

Միաժամանակ ծանր հարումներ հասցուցած է փոքր եւ միջին ձեռնարկութիւններու, որ որելւ պետութեան հիմքը կը կազմէ։

Յայտարարութիւնը կը շարունակէ իշխանութիւններու տնտեսական քաղաքականութեան քննադատութիւնը՝ ճշելով, թէ այդ քաղաքականութիւններու իրելւ բնակչութեան տնտեսական պայմանները անտանելի դարձած են։ Իսկ վերջարտութեան կը ճշուի, թէ Ազրպէյճանի ժողովրդավարական Քոնկրէսը քաղաքական ջանքեր կը գործադրէ, որպէսզի արգիլէ պետականութեան անկ

ՈՉ ՄԵԿ ԵՐԿԻՐ ՇԵՌՈՒ Է ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆԵՐՈՒ ՇԱՍՈՂՈՒԹԵՆԷՆ

Վերջին վեց ամիսներին ընթացքին, Արեւելահան Ասիոյ երկիրներուն միջազգայնապաշտպանութիւնը մեծ ելեւմտական շուկաները ցնցում մը ապրեցան անկում՝ պատճառներով ցարդ կաշտին եւ զօրաւոր նկատուող շրջանի դրամանիշերուն:

Պանքրեկ Սեուլ տարածուող ելեւմտական

մը՝ 21րդ դարու սեմին: Այս կառավարութիւնը չ'ընտրուիր, ժողով չ'ի գումարներ, սակայն այն երկիրը, որ կը միանայ համաշխարհային շուկաներուն երկաշխարհային դառնալանորդեկաւարման եւ քմահաճութիւններուն: Անոնց դրամանիշերը, որոնք սկըզբունքով միջազգային տնտեսութեան մէջ մուտք

անգոր դարձնելով ամբողջ կառավարութիւնները:

Հետզհետեւ եկրորներուն հաւասարակշռութիւնը պահպանող միակ աղբիւրը Միջազգային Կրթամական Ֆոնտը (Ա.Յ. Է.Ֆ.) կը դառնայ: Միայն անկա կը կրնայ բաւարար աղբիւրներ եւ դրամագլուխ նաւաքել՝ ոտքի հանելու համար քայքայուած ազգային տնտեսութիւն մը: Միայն անկա ունի քաղաքական եւ աշխարհագրական անկախութիւնը կարծի ելեւմտական քաղաքականութեան բարեփոխումներ պահանջելու շուկաներուն զոն ցացած երկրներէն:

Այսօր սակայն, հարցականը հետեւեալն է. արդեօք Ա.Յ. Է.Ֆ. ը ինքնին կարողութիւն ունի անհնայ ղ ղիմադրելու ելեւմտական շուկաներուն աշխարհատարած ուժեղութիւնը:

Շուկաներուն ամէնէն բարացուցական վաճառք ուժի դրսեւորումը սկսաւ անցեալ ամիսներէ: Տարիներ շարունակ Արեւելահան Ասիոյ առաջնակարգ երկրները վերածուած էին բարգաւաճումի կուռքի: Անոնց բարձր ինքնուրուիւթիւնները շահարկումներու քաջալերումը, ինչպէս նաեւ քաղաքական եւ տնտեսական միանեծանքադաքականութիւնը յաջողագոյն տարազ մը կը նկատուէր զարգացման ընթացքի մէջ գտնուող երկրներէն համար: Նոյնպէս անոնց տարեկան ազգային եկամուտի բարձրացումը Տառնարկի համաձայնութեամբ նկատուող լիարժեքութիւնը երկրներէն:

Այսուհանդերձ, Յունիստէն ի վեր շրջանը դարձաւ ելեւմտական շուկաներուն զոնը:

Անցաւ ընթացիկ ամիսները տկարացուց տեղական դրամանիշները, որոնք երեք շաբթուան մէջ իրենց արժեքը 40 առ հարիւրով կորսնցուցին տուարին դիմաց: Ասիական դժուարացուց պարտաւորութիւններով պարտքերու փակումը, իսկ Կեդրոնական դրամատունը սուսանց իր պահեստները փորձելով պաշտպանել դրամանիշը: Թալէկոս գրեթէ սնանկացաւ: Պաշտպանութիւնը ծուկիկ

եկաւ, ինչ որ պատճառ դարձաւ, որ Ա.Յ. Է.Ֆ. միջամտէ 17 միլիարտ տուար յատկացումով մը: Ա.Յ. Է.Ֆ. ի միջամտութիւնը պայմանաւորուած էր երկրին պարտադրուած ինքնուրոյական ծրագրով մը:

Միջազգային շուկանե-

Հինգ տարի առաջ, Բրիտանիոյ վարչապետ ծուկ Մէյնըր անագնացու շուկաներուն դէմ յայտարարեց, Իէ պիտի չանկախացնէ փառնուր եւրոպական միւս դրամանիշերէն: Քանի մը օրուան մէջ ան ստիպուեցաւ վարկաբեկիչ ետ դարձ մը կատարել

1995ԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

ԵՐԿԻՐ

ԳՈՒՄԱՐ / ՄԻԼԻԱՐ ՏՈՒԱՐ

Մ. Նախագահներ
Գերմանիա
Ճափոն
Ֆրանսա
Բրիտանիա
Իտալիա
Քանադա
Ռուսիա

1.389.6
921.8
776.9
541.2
486.1
401.5
365.1
124.8

* Աշխարհի տարեկան առեւտուրը կը հաշուէ 10 թրիլիոն տոլար

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱԳԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՆՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

Թուրքիայի ծովային ուժերը իրականացնում են ծովային ծրագրերը: Թուրքիայի ծովային ուժերը իրականացնում են ծովային ծրագրերը:

Իսրայէլի վարչապետ Նեթանիահու եւ արտաքին գործոց նախարար Տէվիթ Լեւի կը ձեռնարկեն իրենց բարի կամեցողութեան նշանը: Այսուհանդերձ Լեւիի հրաժարումը կը նկատուի Նեթանիահուի ծայրայեղ դաշինքին անկումին նախանշաններէն մէկը:

Զինեալ գիւղացիներ Ալճերիոյ գիւղերէն մէկուն մէջ, ուր վերջերս 412 մարդ սպանուեցաւ:

HAIGAZIAN UNIVERSITY
ADULT EDUCATION PROGRAM
(Jeitawy Campus)

Evening classes in Business, Accounting and Computers:
•Organizational Behaviour & Human Development, Statistics, Principles of Accounting, Cost Accounting
•Microsoft Word, Database Management Systems, Introduction to Graphic Design

Classes start this week.

Information: Jeitawy Street, Ashrafieh
Tel.: 01-442433
(Mon-Fri. 4.00-7.00)

Haigazian University
Mexico Street, Kantari
Tel.: 01-349230 / 1, 353010 / 1
(Mon-Fri. 8.00-5.00)

ԱՍԷՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ԿԵՍՕՐՆԵՐԸ

**ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՐՆԵՐ
GOLDEN BEACH Ի ՄԷՋ**

ԲԵՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՆԳԱՎԱՐ ՄԹՆՈՒՈՐՏ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԱՐԱՐԱԿԱՆ
ՆԵՒՆԻՐԱՎԱԿԱՆ ՃՈՌՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
Մասնակցութեամբ՝ ԽԱՉԻԿ ՄԱՆԻԱՍԵԱՆԻ
Եւ իր ճաշատեղիները
23 տեսակ աղանդեր, ճաշ, խմիչք՝ ուրիշ եւ օղի
•Շաբաթ երեկոյեան՝ սակ 20\$
•Կիրակի կէսօրին՝ սակ 15\$
•Փոքրերուն կէս գին:
•ԾԱՆՕԹ.- Ունկնդրեցէք ճաշարանիս ճոխայն տագիրը մէկ խմիչքով՝ 10 տոլար, ճաշ՝ ըստ ապրանքների, իսկ Ուրբաթ գիշերները «տիքսոնայն», մէկ խմիչք՝ 5 տոլար:

Մանրամասնութեան համար դիմել Մթնոլորտ
Խաչիկ Մայիսեան, Սանթրո Գերմանիկ, հեռ. 266118 եւ 03-261061, իսկ երեկոյեան՝ ճաշարան Կոլորն Դիշ, հեռ. 402559, 407371 / 2, 3, 4, 5:

**ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՐՆԵՍԻՑ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ**

1997 - 1998 ՏԱՐԵՇՐՁԱՆԻ
ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅԷՆԵՐ

Dos Windows, Instant Artist.
Excel, Word.
Autocad. (2D) - Internet.
Animation.
Graphic Design.
Accounting & Secretarial Courses.

Լեզուներ՝
Ֆրանսերէն - Անգլերէն
Իտալերէն - Արաբերէն

Դասընթացները կը սկսին Ուրբաթ, 9 Յունուար 1998, երեկոյեան ժամը 6ին:
Արձանագրութեան համար դիմել վարժարանի գրասենեակը, ամէն օր, ժամը 9ին 14.30:
Հասցէ՝ Նոր Ամանու, Տորա, հեռ. 263955, 257396. E mail ANTS@dm.net.lb.

ուսնուած է միջազգային շուկաներուն տնօրինումներէն:

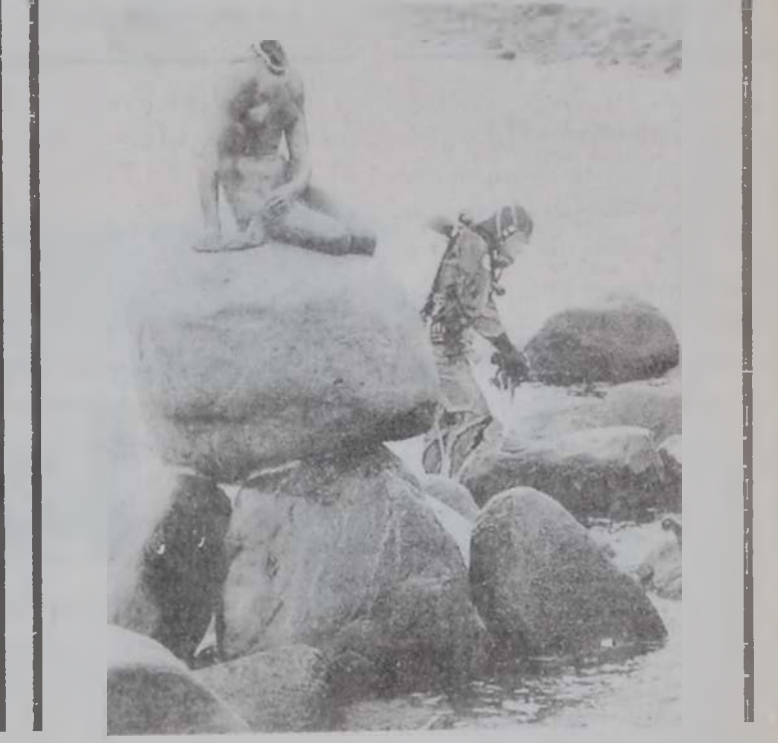
1979ին նախագահ ձիւմի Քարթըր Քոնկրէսին ներկայացուց ոլլոտնէի նախագիծ մը, որ դժգոհութիւն չառաջացուց միջազգային դրամատան շուկաներուն մէջ: Տոլարը անկում կրեց եւ երկու շաբթուան մէջ ան ստիպուեցաւ ուրիշ ոլլոտնէի ծրագրի մը կազմել:

Աւելին. ֆոնտերու եւ փոխառութիւններուն հսկայական բանակը անկում կորցուց կը գործէ: Անոնց որոշումներն ու գործունէութիւնը ոչ մէկ ձեւով անօրէն կարելի է համարել:

Ասոնց փոխարէն ճշգրէրիտ աղբիւրը պէտք է ըլլայ Ա.Յ. Է.Ֆ.ը: Անկաշտապ օգնութիւն է եւ ինքնուրոյական ծրագրերէն հարտապայտը: Սակայն, միջազգային ֆինանսական այս կազմակերպութիւնը կը պահանջուի տագնապաւոր երկրներու նախագոյն շաքման միջոցներու որդեգրումը:

1995 Մեքսիկոյի անկումին, ինչպէս նաեւ վերջերս Ասիոյ երկրներէն տագնապիւն ատեն Ա.Յ. Է.Ֆ. նախագոյն շաքման չղիմեց: Յիշեալ ֆոնտը պէտք է նաեւ ունենայ միջազգային նիւթական առատ աղբիւրներ, որ պէտքի համաշխարհային շուկան չաղբիւրաւորուան յիշքը: Այս երկու միջոցառումները հարտապայտականացած երկրներուն պարտաւորութիւնն է, որովհետեւ ոչ մէկ դեկալար առանձնաբար հաստատուելու կամ հակալըջիւ ունի ելեւմտական շուկաներու վրայ:

Զաղուածաբար՝
«ԵՐԸԼՏ ԹՐԻՊԻԼ»

Դանիոյ մայրաքաղաք Զոփենհայնի ծովափին գտնուող հեշտակաւոր ծովագնացի արձանը գլխատուած է: Անկախ անգամ մը եւս նոյն ճակատագիրին արժանացած է 1964ին:

Երկար փնտրութիւններէ ետք, ոստիկանութիւնը ձեռք ձգեց գլուխը որոշ գումարի մը փոխարէն:

Հոն Զոնկի մէջ ծայր տուած «Թուրքերու հեշտակաւոր» («Պըրտի ֆիլմ») համաճարակը կը սպառնայ նաեւ մարդոց: Յարդ չորս հոգի մահացաւ:

Մարզական

Մարզական

ԱԿՆԱՐԿ

ՍԿԻԶԲ ԵՒ ՈԶ ԹԷ ՎԵՐՁ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի ֆուտպոլի խումբին իրաքանչիւր մրցումէն ետք, յատկապէս վերջին ամիսներուն, այս երիտասարդ համակիրը կ'ըսէր.

- Գիծը քաշած եմ խումբին վրայէն, ա'լ խաղի պիտի չերթամ:
- Յաջորդ խաղին՝
- Ա'յս անգամ «իքս» դրած եմ... գալ խաղին ալիս չեմ երթար կոր...:
- «Գալ» խաղէն ետք.
- Ա'լ խաղի պիտի չերթամ... (եւ անտիպ իշխոյններ):
- Եւ ի վերջոյ «ուր - մէկ» էն ետք.
- Ա'լ տետրակէս ջնջած եմ... վերջացա'ւ:

Ո՛չ, սիրելի համակի'ր, չի վերջանար. հիւսկը սկսի քու գործը:

Խումբը երթի մրցումներուն ձախողեցաւ:

Առաւել կամ նուազ չափով յանցաւոր ենք բոլորս ալ. պատասխանատու, մարպիկ թէ համակիր: Պարտաւոր ենք ընդունելու մեր սխալները եւ ըստ այնմ սրբագրելու:

Բնականաբար պատասխանատուներու եւ մարպիկներու գործերու, աշխատանքներու ճշդումն ու դաստիարակումը իրենց յատուկ տեղերը եւ պատշաճ ձեւերը ունին: Վարչականներ թէ յանձնախումբի անդամներ աշխատանքի կը կոչուին սահմանափակ ժամանակի մը համար: Յաջորդ շրջանին ուրիշներ կը կրեն այս ծանր, երբեմն ալ ապերախտ բեռը:

Սակայն, սիրելի համակի'ր, այս գործով ոչ ոք քեզի պարտականութիւն տուած է, ոչ ոք քեզ պաշտօնի կոչած է. դուն ինքնակոչ, կամաւոր պիտուորն ես այս քանակին:

Կեանքիդ ամբողջ ընթացքին տարիներով, տասնամեակներով չես բացակայած դաշտերէն: Ծաբաթավերջ պոհած ես, խախտութիւն չատ յաճախ փակած, նոյնիսկ վարպետդ խաբած (հիւսնդ ձեռնաշարով փախուստ տուած ես աշխատանքին եւ դաշտը վարպետիդ հանդիպած...): 5 - Օներով, 7 - 1 երով երկինքները թռած ես, իսկ 8 - 1 երով...

գետնին տակը անցած:

Սակայն ինչպէս որ անխուսափելի աշունք կայ, անպայման կու գայ գարունը եւ դուն կը գցես գլուխդ, կը ծլիս, կը ծաղկիս:

Հոն, ուր ձախողեցանք բոլորս, դուն կըրնաս յաջողիլ:

Դուն քաջալերող ես... «քաջ եղէ՛ք» ըսող ես: Ի՞նչպէս կրնաս տկարանալ:

Ո՛չ, չվերջացաւ քու գործը:

Նոր պիտի սկսի:

ԹՈՐԳՈՄ

ՊԱՍՔԵՊՈՒ

ՃՈՐՏԸՆ ԵՒ ՀՆԻԿԸ ԳԼԽԱՒՈՐԵՆ «ՕԼԻՄՍՔԱՐԻ»-Ի ՔՈՒՆԵՆԵՐԸ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մայիսի ծորտին եւ կրկնի շիր մինչեւ ախոր կը գրաւեն առաջին 2 դիրքերը, արեւելեան շրջանի քուէներու ցանկին մէջ:

Շիրակի Պոլկի աստղը՝ ծորտին, որ անցեալ շաբաթ յարեւաւած էր Քարիմ Ապտուլ ժապարի մրցանիշը (790) նշանակելով առեւտրական 10 կէտեր յաջողակա՛ն մրցումներու, մինչեւ Հինգշաբթի օր հաւաքած էր 240.077 քուէ, յետապահներու դիրքին վրայ:

Ծորտին 1987-ին ի վեր 8 անգամ յաջողած է առեւելագոյն քուէները հաւաքել: Օրդանտո Մէճիքի վերաւոր յետապահ Փենի Հարտուէլը կը գրաւէ Բ. դիրքը 149.583 քուէով:

Տիթրոյի Փիթերսի կրկնի շիր կը գլխաւորէ յաւաքականներու ցանկը 247.526 քուէով, մինչ Շոն Քէմփ (Ֆիլիպինս Քեւել-իլոյ) Բ. դիրքը կը գրաւէ 111.840 քուէով: Կրկն Դաւոյ (Չարլոթ Հորնիթ) կը գրաւէ Գ. դիրքը 73.733 քուէով:

Աթլանթա Հոփսի կեղ-րոնի մարզիկ Տիթերսը Մրթոս, որ 2 անգամ էն Պի. Էլ. ի յաւաքոյն պաշտպանող մարզիկը ընտրած է, կը գրաւէ կեղրոնի մարզիկներու առաջին դիրքը 147.614 քուէով: Փաթրիք Երեմի (Նիւ Եորք Նիքս), որ դատարար վարաւորելով պիտի յաւաքալի մնացեալ մրցումներէն, ունի 134.856 քուէ:

«Օլ Սթար»-ի մրցումը տեղի պիտի ունենայ Փետրուար 8-ին, Նիւ Եորքի Մէյֆլաւն Սթարի կարտին մէջ: Հիմնական կազմերը պիտի յայտարարուին Յունուար 25-ին, ապա 2 խումբերուն (արեւելք եւ արեւմուտք) մարզիկները պիտի յայտարարեն պահեստի խումբերը 27 կամ 28 Յունուարին:

ԲԺԻՇԿ ԴԻԱՆ ԼՈՒԻՃԱՆ ԵՂԱՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅ ՍԵՒ ԳՕՏԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԻՒՐԸ

Անցեալ շաբաթավերջին, ազգային Լիդը Լ'անուկեան քոլէճին մէջ տեղի ունեցաւ ծանօթացում-հանդիպում մը Միջազգային Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան աշակերտութեան եւ բժիշկ Ռիան Լիուճանի միջեւ: Ընդ 150 աշակերտներ ներկայ էին այդ հանդիսութեան:

Ներկայ գտնուող աշակերտները իրենց կողմէ ցուցաբերած յատուկ պարերով (անհատական թէ խմբային) արժանացան բժիշկ Ռիանի գնահատանքին:

Ապա խօսք առնելով, ան յատուկ կերպով գովաբանեց աշակերտութիւնը, անցնելով, որ Միջին Արեւելքի մէջ Լիուճանի Միջազգային Հայ Սեւ Գօտիներու Միութիւնը իսկապէս իր կարծիքով կը նկատուի յատկապէս:

Ան գնահատեց Մասթըր Կարօ Ռեպապեանը իր այդ կատարած աշխատանքին համար: Ապա ան կատարեց 2ի Բուճի, Թայ 2իի եւ Տայ 2էնի (ներքին ուժի արուեստի) փորձեր:

Ան ուր տարեկանէն ի վեր կը հետեւի այս ճիւղին, 2ի Բուճիի մասնագէտ է եւ տիրացած է Եւրոպայի Թէմփլի գաղտնիքներուն:

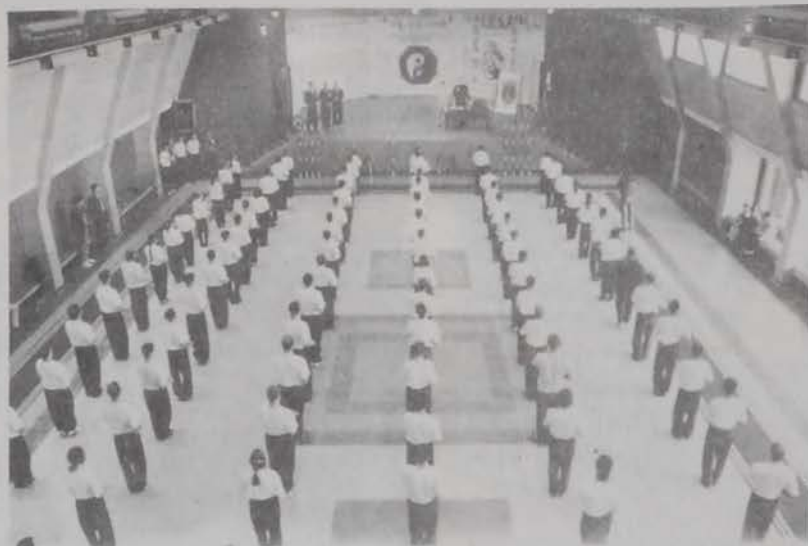
Նշենք, թէ ան -Ռիմթաու-ի Ֆրանսայի մասնաճիւղին հիմնադիրն է եւ Միջազգային Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան փոխ նախագահը: Յատաշիկային ան պիտի ըլլալ Հ. Ս. Գ. Ս. Գ. ներքին ուժի արուեստի ուսուցիչը:

Տարիներէ ի վեր -Ռիմթաու- եւ Միջազգային Հայ Սեւ Գօտիներու Միութիւնը սերտ կապեր ստեղծած են իրարու հետ եւ այդ իսկ պատճառով Հայ Սեւ Գօտիներու Միութիւնը -Ռիմթաու-ի ներկայացուցիչն է Միջին Արեւելքի մէջ:

Նշենք, թէ նոյն օրը բժիշկ Ռիան Լիուճան Մասթըր Կարօ ճաշի հիւրը եղան Աշտարակի մէջ ուր արդարեւ ֆետերաստիոնի նախագահ Ժորժ Զըրաուի: Ներկայ էր նաեւ երիտասարդական հարցերու եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան մարզանքի նախագահը՝ Լեմիս Հայտար:

Մասթըր Կարօ կը ծանօթացնէ եւ բժիշկ Ռիան Լիուճանը:

Աշտարակի մէջ տեղի ունեցող ծանօթացման ժամանակ:

Միջին Արեւելքի մէջ տեղի ունեցող ծանօթացման ժամանակ:

Un cadeau Housetex réveille votre intérieur

Crédit sur 10 mois sans intérêts

HOUSE Tex

OUVERT LES DIMANCHES TOUTE L'ANNÉE

Յիշատակի հիւր ուր:

Չախէն՝ աջ. Ռիան Լիուճան, Ժորժ Զըրաուի, Լեմիս Հայտար եւ Կարօ Ռեպապեան:

Չախէն՝ աջ. Եւրոպայի Թէմփլիի տաղ մարզիչ՝ Մասթըր Ֆէնկ Կեմսայ, Եւրոպայի Թէմփլիի կրօնապետ՝ Կրէնտ Մասթըր Շի Շուսի եւ Միջազգային Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան հիմնադիր Մասթըր Կարօ Ռեպապեան:

Չիմաստանի մէջ գտնուող «Թէմփլի» Տը Սիւի-ի առջեւ. Չախէն՝ աջ. Մասթըր Կարօ, Չիմաստանի ազգային ստոյգապահութեան արատեսիպին փոխ նախագահ Կրանտ Մասթըր Հէ Զէնուի, եւ բժիշկ Ռիան Լիուճան:

Մասթըր Կարօ եւ Կրանտ Մասթըր Հէ Զէնուի, Թայ 2ի 2ուանի փորձի ընթացքին:

ԱԶԴԱԿԻ ՀԵՌԱԶԱՅՆԻ ԹԻԻԵՐԸ

«ԱԶԴԱԿ»-ի Հետ կապուելու համար հեռաձայնել Տէլեֆոնային ծախսերու: 258528, 260115 եւ 583026:

Մանուկոս:

Հիգիս

Սրբունգերու թուակաճ՝ 17 Յունուար 1998:

